

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
факультет психології
кафедра практичної психології та психодіагностики

СИЛАБУС

вибіркового навчального компонента

КЛІНІЧНА ПСИХОДІАГНОСТИКА

освітня кваліфікація: **МАГІСТР ПСИХОЛОГІЇ**

Силабус вибіркового освітнього компонента денної форм навчання

Луцьк – 2025

Силабус навчальної дисципліни «Клінічна психодіагностика»

Розробник

Майструк Вікторія Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент
кафедри практичної психології та психодіагностики

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми (Т.Дучимінська)

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні
кафедри практичної психології та психодіагностики

Протокол № 2 від 17.09.2025 р.

Завідувач кафедри: (Л. Магдисюк)

1. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній Ступінь	Характеристика вибіркового освітнього компонента
Форма навчання: Денна	Магістр	Вибіркова
		Рік навчання: 1
Семестр: 1		
Лекції: 10 год.		
Практичні: 14 год.		
Самостійна робота: 88		
Консультації 8 год.		
Змістовні модулі: 2		
Форма контролю: залік		
Кількість кредитів: 4		
Кількість годин: 120		

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: Майструк Вікторія Миколаївна.

Науковий ступінь: кандидат психологічних наук.

Вчене звання: -.

Посада: доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380956979191;

електронна адреса: Mastruk.Viktorii@vnu.edu.ua

marivihappy@gmail.com

Дні занять:

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Освітній компонент «Клінічна психодіагностика» належить до переліку вибірових дисциплін підготовки здобувача з психології і розрахована на загальний обсяг 120 годин. Курс присвячений розумінню та засвоєнню основних принципів та особливостей психодіагностичної взаємодії в клініці. У ньому розкриваються основні психодіагностичні критерії розмежування норми та патології в ході визначення індивідуально-психологічних властивостей особистості, обґрунтовується доцільність використання діагностичних методів та методик у залежності від актуального стану досліджуваного.

Освітній компонент спрямований на формування практичних компетенцій здійснення психодіагностичного обстеження у клініці, з акцентом на нові тенденції, що з'явилися на сучасному етапі їх розвитку.

Програма освітнього компонента «**Клінічна психодіагностика**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю – 053 «Психологія» галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки», освітня кваліфікація: магістр психології, професійна кваліфікація: практичний психолог. Консультант

Предметом вивчення освітнього компонента «Клінічна психодіагностика» є орієнтація на практичну підготовку студентів до проведення клініко-психологічного дослідження, що передбачає засвоєння студентами теоретичних положень та організаційних основ проведення дослідження, оволодіння вміннями та навичками застосування методик, які використовуються для вирішення диференційно-діагностичних і психолого- корекційних завдань, а також в практиці індивідуального психологічного консультування, а саме: клініко-психологічних методик, експериментально- психологічних методик, клінічних опитувальників і шкал, спеціалізованих особистісних

опитувальників, багатомірних особистісних опитувальників, проєктивних методик. Ґрунтується на цілісному розумінні людини, орієнтована на вивчення особистості, особистісних особливостей і внутрішньоособистісних утворень та конфліктів, які виступають психологічною базою формування патологічних станів, прикордонних особистісних розладів, різноманітних адикцій тощо.

Мета викладання освітнього компонента «Клінічна психодіагностика» – дати магістрам базові знання щодо предмету, методу, особливостей історичного розвитку клінічної психодіагностики, її актуального кола досліджень та місця в системі суміжних дисциплін; розкрити етапи встановлення індивідуально-психологічних відмінностей особистості у межах основних діагностичних підходів.

Основними завдання вивчення освітнього компонента «Клінічна психодіагностика» є:

- формування знань щодо теоретико-методологічних аспектів клінічної психодіагностики;
- розвиток вміння визначати проблему дослідження і планувати клініко- психологічне дослідження у відповідності до даної проблеми;
- розвиток навичок проведення клініко-психологічного дослідження, обробки його результатів;
- розвиток вміння аналітично зіставляти та інтегрувати результати, отримані за допомогою різних методів, узагальнювати їх в тексті психологічного висновку.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: В процесі навчання у здобувачів формуватимуться такі основні soft skills: комунікабельність та вміння працювати в команді, критичне мислення, креативність, емоційний інтелект, адаптивність до змін, вміння справлятися зі стресом.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ПРО СТРУКТУРУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2.

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лек.	Прак.	Сам. роб.	Конс.
Тема 1. Загальні положення клінічної психодіагностики Історія виникнення, становлення і розвитку клінічної психодіагностики	15	2	2	10	1
Тема 2. Моделі клінічної психодіагностики	15	2	2	10	1
Тема 3. Функції клінічної психодіагностики	16	2	2	10	2
Разом за модулем 1	46	6	6	30	4

Тема 4. Методи психологічного дослідження в клініці. Стандартизовані методики дослідження в клініці	28	2	4	20	2
Тема 5. Проективні методи дослідження особистості в клініці. Принципи проведення клініко- психологічного дослідження	46	2	4	38	2
Разом за модулем 2	74	4	8	58	4
Всього	120	10	14	88	8

Кожне практичне заняття максимально оцінюється у 13 балів

Заняття включають інтерактивні форми навчання:

- Творчі завдання
- Есе
- Дискусії
- Робота в малих групах
- Робота в парах
- Розгляд кейсів
- Рольова гра

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз власної діагностично-консультативно-терапевтичної діяльності, неформальна освіта, залік тощо.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ В
OFFICE 365

Таблиця 3.

1.	<p>Тема. Загальні положення клінічної психодіагностики. Вступ до клінічної психодіагностики. Методологічні аспекти клінічної психодіагностики особистості. Особистість як об'єкт клінічного дослідження. Поняття клінічного діагнозу. Клінічний стиль мислення на противагу психометричному. Розуміння особистості в клінічному підході. Особистість психодіагноста. Історія виникнення, становлення і розвитку клінічної психодіагностики. Основні етапи розвитку клінічної психодіагностики.</p>
2.	<p>Тема. Мультимудальність як принцип клінічної психодіагностики. Біологічна/соматична площина: (біохімічна, нейрофізіологічна, психофізіологічна площини); психічна/психологічна площина (індивідуальні переживання й поведінка; соціальна площина (акцент на міжособистісних системах, соціальні умови); екологічна площина (містить матеріальні умови).</p>
3.	<p>Тема. Функції клінічної психодіагностики. Психодіагностика. Експертиза. Психологічний вплив. Психопрофілактика. Психореабілітація.</p>

4.	<p>Тема. Стандартизовані методи дослідження в клініці.</p> <p>Опитувальники для скринінгу неврозів. Методика визначення типу акцентуацій рис характеру та темпераменту К. Леонгарда і Х. Шмишека. Тест акцентуації характеру Егідеса. Методика діагностики рівня шкільної тривожності. Діагностика типів ставлення до хвороби. Шкала оцінки тривоги Гамільтона (HARS). Структуроване інтерв'ю для шкали оцінки депресії Гамільтона (HRSD). Шкала оцінки депресії Монтгомері-Асберг (MADRS). Опитувальники депресивної симптоматики: опитувальник депресивної симптоматики (IDS–SR16), опитувальник депресії Бека (BDI), госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS), опитувальник депресивних станів (ОДС), шкала «рівень невротичної астенії (УНА) шкала «Індекс біпорлярності».</p>
5.	<p>Тема. Проективні методи дослідження особистості в клініці.</p> <p>Проективний тест плям Роршаха: історія розробки тесту. Тематичний апперцептивний тест: історія розробки, задачі використання. Тест СОНДІ. Тест на дослідження фрустрації Розенцвейга. Методика дослідження психосексуального розвитку. Принципи проведення клініко-психологічного дослідження. Етика проведення психодіагностики у клініці.</p>

ВИДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Самостійна робота студентів, це індивідуальна навчально-дослідна чинауково-дослідна робота студентів (за вибором) передбачає:

1) підготовку огляду наукової літератури з клінічної психодіагностики та роздуми щодо концептуальних підходів науковців (есе) – максимальна оцінка – (есе зараховується за умови, що автором проаналізована достатня кількість наукової літератури з обов'язковим посиланням на джерела та адресою посилання. Обов'язковим елементом есе є зворотній зв'язок автора);

2) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем, малюнків, звітів-висновків, презентацій і т. п.);

3) підготовку матеріалів та доповідей до наукових семінарів, конференцій та інших навчально-наукових заходів;

4) участь у психодіагностичному чи психотерапевтичному процесі у роботі з дорослими та дітьми під супервізію викладача-практика та проведення супервізорських занять, де студент виступає в ролі супервізованого.

г) неформальна та інформальна освіта. Отримані при цьому результати навчання можуть бути перераховані під час навчання в Університеті.

ІНДЗ здобувача оцінюється максимально у 9 балів.

Особливості оцінювання неформальної освіти.

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти Університету в порядку, визначеному законодавством <https://ed.vnu.edu.ua/71-2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%B2%D0%BD%D1%83-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%96-%D1%83>.

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Види неформальної освіти: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо.

Інформальна освіта (самоорганізована освіта, самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Це освіта цілеспрямована і спланована, але не інституціоналізована, тобто менш організована, ніж формальна і неформальна освіта. Предметна комісія – комісія, яка створюється розпорядженням декана (директора) факультету (інституту), у завдання якої входить порівняння навчальних планів відповідної спеціальності (освітньо-професійної/освітньо-наукової програми (далі ОП) та Академічної довідки, індивідуального навчального плану (залікової книжки) студента, індивідуального плану освітньо-наукової роботи аспіранта інших документів, які дають можливість здобувачеві освіти претендувати на перезарахування кредитів і результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. *Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.*

Практикуємо два підходи оцінювання: максимум – зарахований заліковий модуль на підставі отриманого сертифіката; мінімум – зарахована тема за участь у семінарі або практикумі.

Наприклад, здобувачі освіти у рамках дисципліни разом із викладачем – долучилися до найпопулярнішого в світі онлайн-курсу

«Навчаймось вчитись!» Барбари Оклі на платформі Прометеус. Відкритий курс дає можливість одержати доступ до інноваційних навчальних методів від провідних експертів у математиці, літературі, природничих науках, музиці та спорті.

Цікавими і корисними стали розглянуті ефективні способи запам'ятовування інформації та наукові дослідження стосовно найефективніших способів вивчення складних тем. У підсумку, отриманий сертифікат допоміг здобути максимальні бали із дисципліни.

Приклад іншого підходу – участь магістрів у онлайн семінарі «Дизайн презентацій для не-дизайнерів». Тема семінару була співзвучною із розділом «Презентування результатів наукових досліджень». Учасники семінару отримали додаткові бали до рейтингу та підготували власні креативні презентації.

Таким чином, неформальне навчання дозволяє студентам і викладачам набути нових компетентностей та збагатити освітній процес цікавим досвідом неординарних лекторів.

Перелік тем есе для написання індивідуально-дослідного завдання:

1. Клінічна психодіагностика як психологічна дисципліна: предмет ізавдання клінічної психодіагностики.
2. Теоретико-методологічні основи клінічної психодіагностики.
3. Історія становлення клінічної психодіагностики як наукової дисципліни.
4. Використання тестів в клінічній психодіагностиці.
5. Клінічна психодіагностика як область наукової психології.
6. Функції клінічної психодіагностики.
7. Етапи психодіагностичного процесу.
8. Теоретичні засади клінічної психодіагностики. Цілі клінічної психодіагностики.
9. Особистість як об'єкт клінічного дослідження. Поняття клінічної психодіагностики.

«особистість» у клінічному підході.

10. Методологічні аспекти клінічної психодіагностики.

Даний вид роботи оцінюється 60 балами

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ: РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль здійснюється на кожному практичному занятті за результатами виконання практичних завдань й усних відповідей студентів із теми, що вивчається.

Оцінка практичної роботи залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. Практичні заняття оцінюються **від 0 до 13 балів**.

0-3 балів виставляється за поверхневу відповідь: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу.

4-7 балів виставляється за поверхневу відповідь на основі прочитаної лекції: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу.

8-10 бали студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз; часткове розкриття суті основних термінів з супервізії.

11-13 балів студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилення на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів; порівняльний аналіз понять з супервізії.

Оцінка з дисципліни виставляється за національною шкалою, за 100- бальною системою та за шкалою ECTS.

Таблиця 5

Поточний контроль та підсумковий контроль								Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Самостійна робота		100 балів
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		Тема 5		Інші види індивідуально-наукового пошуку	

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної Діяльності	Оцінка	
	Якісна	Зарахована
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Прикладна психодіагностика в Національній гвардії України: метод. посіб. / Колесніченко О. С. та ін.; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2020. 388 с.
2. Співак Л. М., Османова А. М. Психодіагностика в клінічній психології : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2023. 146 с.
3. Застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу: практичний посібник / Я. М. Омельченко, З.Г. Кісарчук, Т.С. Гурлева, Г. П. Лазос [та ін.]; за ред. Я.М. Омельченко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 256 с.
4. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Методичні рекомендації до курсу «Патопсихологія». Луцьк. 2025. 27 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <http://ipz.org.ua/inforesursy/inforesursy-videomaterialy/>
 2. <http://vprosvet.ru/biblioteka/klinicheskaya-psihologiya/>
 3. http://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya
 4. http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psyhologia.pdf
 5. <http://ulit.inf.ua/klinicheskaya-psihologiya-2.html>
 6. <https://postnauka.ru/books/20050>
-

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Мета клініко-психологічного дослідження.
2. Основні завдання проведення клініко-психологічного дослідження.
3. Характеристика діагностичного процесу та клініко-психологічногодіагнозу.
4. Компоненти клінічної діагностики.
5. Специфіка та принципи клініко-психологічного інтерв'ю як методу клінічної діагностики.
6. Структура та види клінічного дослідження.
7. Спостереження за поведінкою, особливості даного методу. Схемаобстеження.
8. Аналіз історії життя як метод клінічної діагностики.
9. Організація клініко-психологічного дослідження.
10. Особливості використання психометричних методів дослідження інтелекту в клініці.
11. Діагностичні можливості використання методики Д. Векслера в клініці.
12. Проблема дослідження особистості в клініці.
13. Загальна характеристика ММРІ та його модифікацій. Особливості обробки та інтерпретації отриманих даних.
14. Специфіка проєктивного підходу до клінічної діагностики особистості. Класифікація проєктивних методик.
15. Функції клінічної психодіагностики.
16. Мультиmodalність як основний принцип клінічної психодіагностики.
17. Основні прийоми клінічної психодіагностики.

18. Опитувальники для скринінгу неврозів.
19. Методика визначення типу акцентуацій рис характеру татемпераменту К. Леонгарда і Х. Шмишека.
20. Тест акцентуації характеру Егідеса.
21. Методика діагностики рівня шкільної тривожності.
22. Діагностика типів ставлення до хвороби.
23. Етика проведення психодіагностики у клініці.
24. Шкала оцінки тривоги Гамільтона (HARS).
25. Структуроване інтерв'ю для шкали оцінки депресії Гамільтона(HRSD).
26. Шкала оцінки депресії Монтгомері-Асберг (MADRS).
27. Проективний тест плям Роршаха: історія розробки тесту.
28. Тематичний апперцептивний тест: історія розробки, задачі використання, дитячий та дорослий варіанти.
29. Тест СОНДІ.
30. Тест на дослідження фрустрації Розенцвейга.
31. Опитувальники депресивної симптоматики: опитувальник депресивної симптоматики (IDS–SR16), опитувальник депресії Бека (BDI), госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS), опитувальник депресивних станів (ОДС), шкала «рівень невротичної астенії (УНА) шкала «Індекс біпорлярності».
32. Психодіагностика агресивності – тест руки Вагнера.